

ПОДВИЖНИ МОДЕЛИ ОТ ХАРТИЯ

ДИНОЗАВРИ

СГЛОБИ И ИГРАЙ!

СЪДЪРЖАНИЕ

Няколко думи за динозаврите 4

Плезіозавър 7

Диплодок 11

Археоптерикс 15

Алозавър 19

Птеродактил 23

Тиранозавър рекс 27

Спинозавър 31

Велоцираптор 35

Анкилозавър 39

Трицератопс 43

Речник 47

Няколко думи за динозаврите

Динозаврите са особена група влечуги. Като всички влечуги те имали люспеста кожа и снасяли яйца, но краката им били дълги, изправени под тялото и се движели напред-назад, докато при другите влечуги краката са по-къси и свързани с тялото странично. Затова те влачат телата си, а динозаврите с лекота се придвижвали изправени. Динозаврите живели преди милиони години.

Месоядни и растителноядни

Имало най-различни динозаври – гигантски и дребни, високи и ниски. Едни динозаври били месоядни (хищници), а други – растителноядни. Някои се придвижвали изправени на двата си задни крака, а други – на четири крака. Много динозаври имали рогове или гребени на главите си, а някои – брони и шипове, с които се защитавали от нападатели.

Времето на динозаврите

Динозаврите бродили по Земята в продължение на 165 милиона години. Този дълъг период се нарича мезозойска ера, или мезозой. Той се дели на периодите триас, юра и креда. През мезозоя обликът на Земята значително се променил.

Триас. Отпреди 250 допреди 200 милиона години, времето на първите динозаври

Юра. Отпреди 200 допреди 145 милиона години, времето на най-големите растителноядни динозаври

Креда. Отпреди 145 допреди 65 милиона години, времето на най-свирепите хищни динозаври

Имало ли е и други влечуги?

Динозаврите господствали на сушата – това означава, че те били най-многобройните и най-разнообразни сухоземни животни и че сред тях били най-големите, най-силните, най-бързите животни на сушата. По времето на динозаврите имало и други групи влечуги. В небето господствали летящите влечуги, наречени птерозаври, а господари в океаните и моретата били морските влечуги, като ихтиозаври, плезиозаври, плиозаври и мозазаври.

Крайт на динозаврите

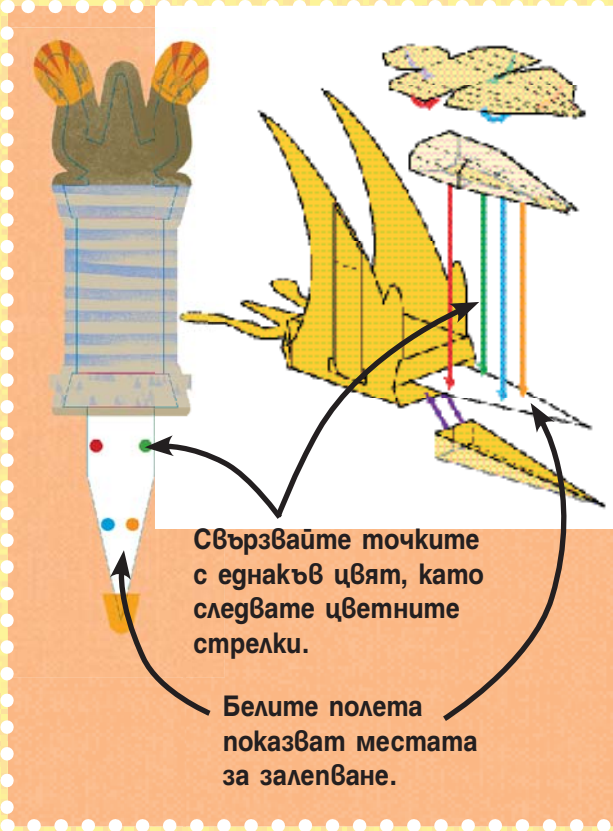
Динозаврите измрели преди около 65 милиона години, когато климатът на Земята се променил – вероятно поради падането на астероид. Много преди това обаче – още през периода юра, някои дребни двукраки месоядни видове развили пера, първоначално вероятно за да се топят. От тази група оперени (пернати) динозаври, наречени манираптори, произлезли птиците. Днес учените наричат птиците птичи динозаври, защото те са преките съвременни потомци на динозаврите.

Как да сглобите моделите

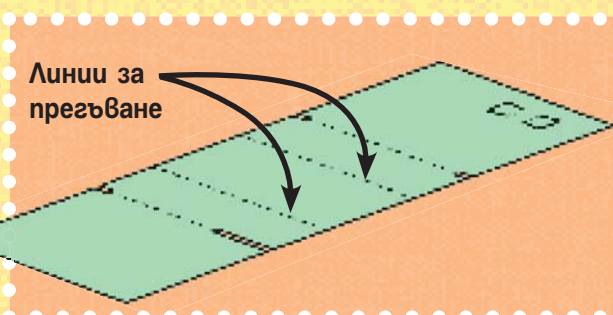
На следващите страници ще се запознаете с различни видове динозаври и ще научите интересни факти за поведението им. Като следвате подробните инструкции, ще можете да сглобите собствени подвижни модели. При сглобяването им най-добре е да използвате PVA лепило за хартия.

Ето и значението на основните указания в инструкциите:

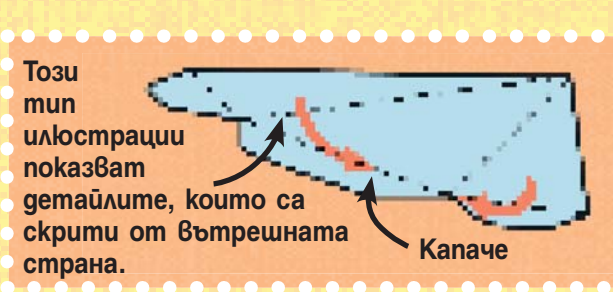

Свързвайте точките с еднакъв цвят, като следвате цветните стрелки.

Белите полета показват местата за залепване.

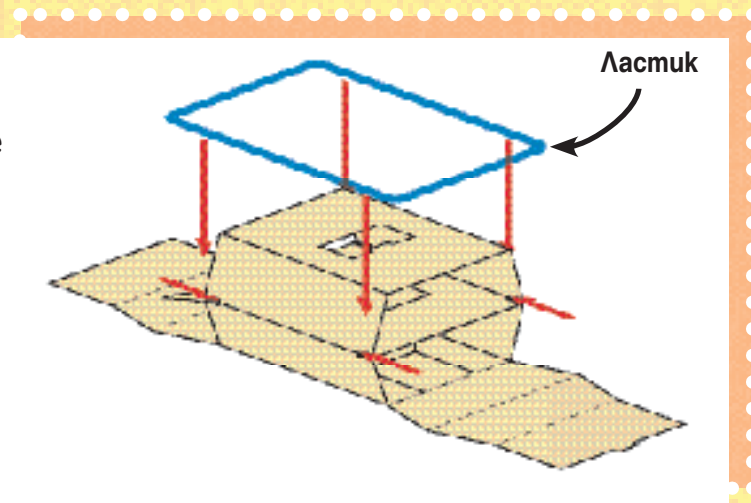

Линии за прегъване

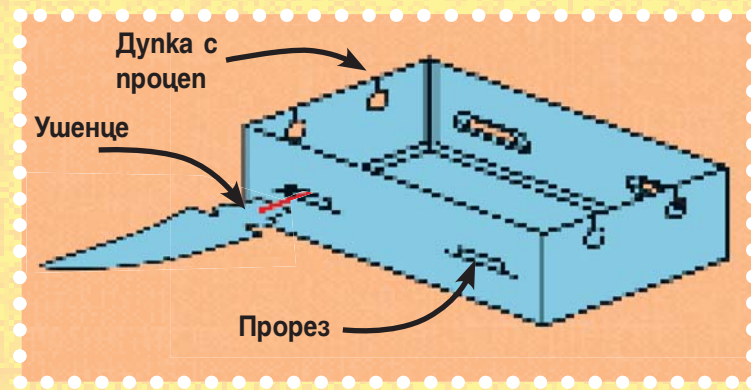

Този тип илюстрации показват детайлите, които са скрити от вътрешната страна.

Капаче

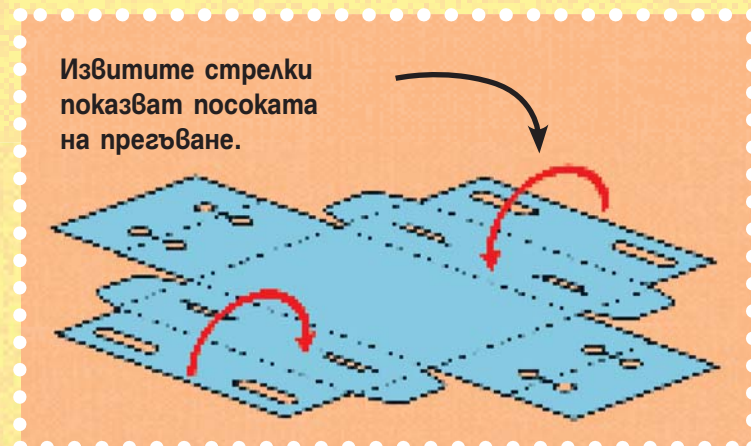
Ластик

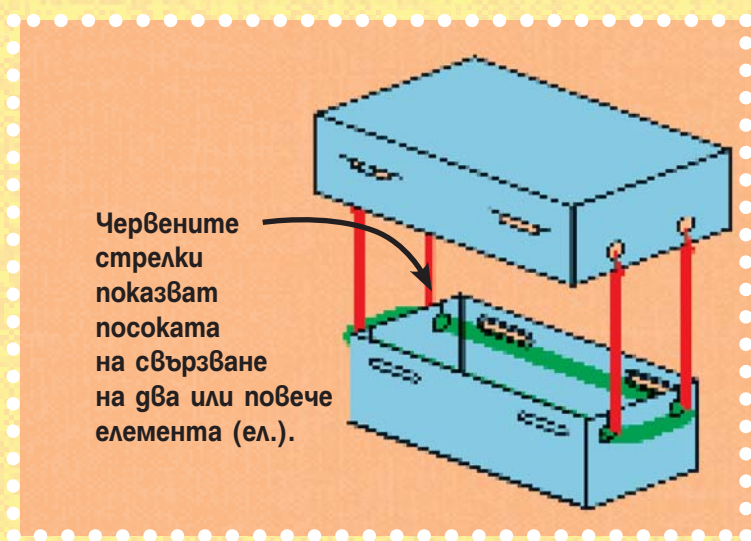
Дупка с процеп

Ушенце

Прорез

Извитите стрелки показват посоката на прегъване.

Червените стрелки показват посоката на свързване на два или повече елемента (ел.).

Плезиозавър

Плезиозаврите са влечуги, които обитавали океаните и моретата. Те имали дълга шия, малка глава, набито тяло, къса заострена опашка и четири големи плавника, с които плували, като ги размахвали във водата като крила.

• Тук са открити Вкаменелости от плезиозавър.

Информация

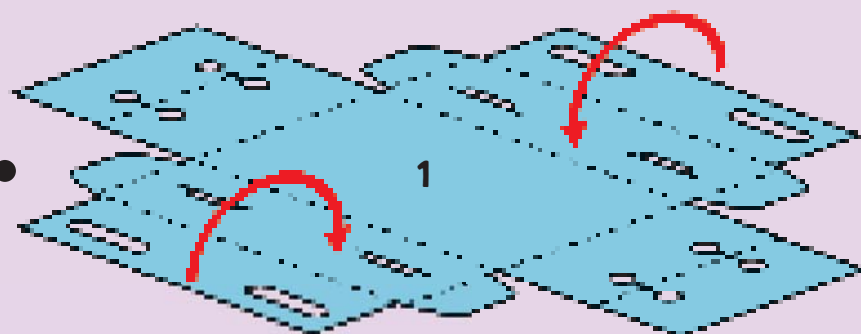
- Име:** плезиозавър
- Означава:** „почти гущер“
- Кога е живял:** отпреди 205 допреди 66 милиона години
- Къде е живял:** във всички океани по света
- Размери:** от 5 до 13 м дължина при отделните видове

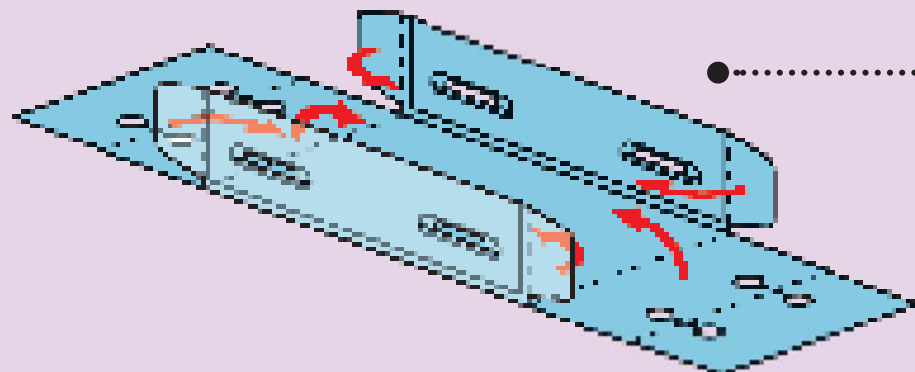
Как да сглобите плезиозавъра

1. Сглобете гърба на плезиозавъра, като следвате стъпки а, б и в.

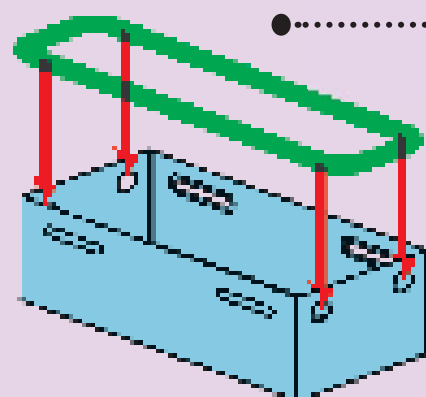
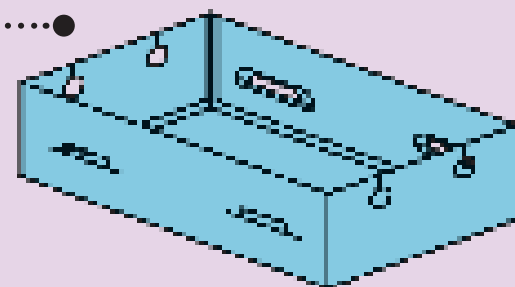
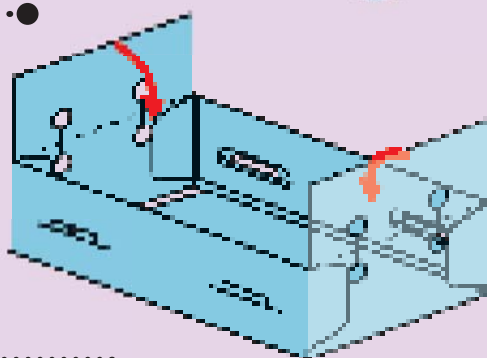
а) Извадете ел. 1, обърнете го с цветната страна надолу, прегънете долната и горната му част, както е показано, и ги залепете към указаните места.

б) Прегънете подлепените части под прав ъгъл. Прегънете двете странични части нагоре и ги залепете към ушенцата.

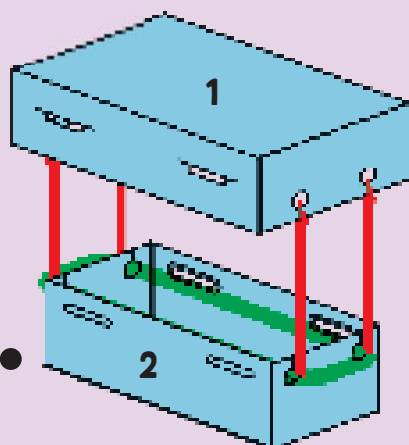

в) Прегънете навътре горните половини на страничните части и ги залепете, както е показано.

2. Прегънете и залепете корема (ел. 2) по същия начин, както направихте с ел. 1. Цветната страна трябва да остане отвън. Сложете ластика в дупчиците, както е показано.

3. Монтирайте гърба (ел. 1) върху корема (ел. 2), като пъхнете ластика в дупчиците, както е показано.

Рибоядни зъби

Плезиозаврите имали дълга шия и малка глава. Устата им била пълна с множество дълги тънки зъби, с които улавяли и задържали хлъзгавите риби.

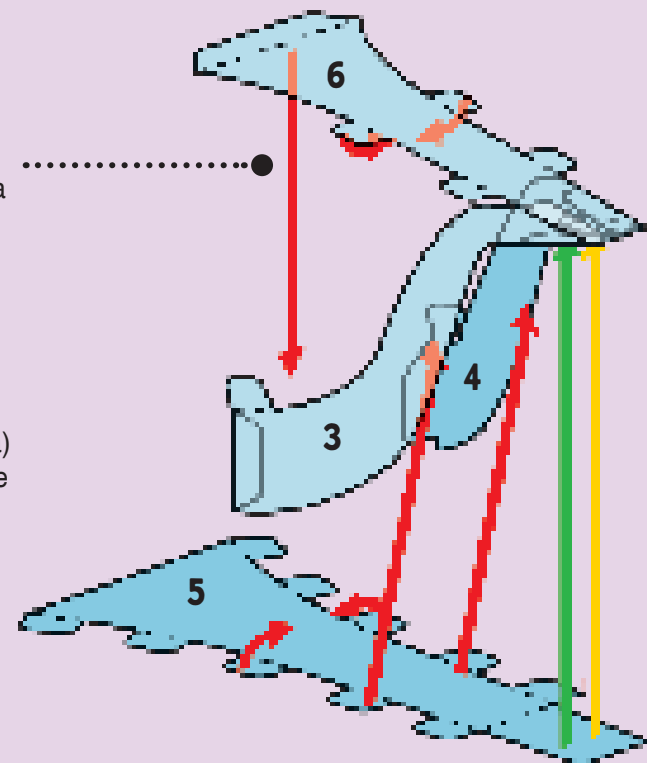

Живораждащи

Повечето влечуги снасят яйца, но при някои видове яйцата се излюпват вътре в тялото на майката, след което тя ражда малките си. Учените са открили вкаменелост на плезиозавър с бебе, поради което смятат, че плезиозаврите са били живораждащи.

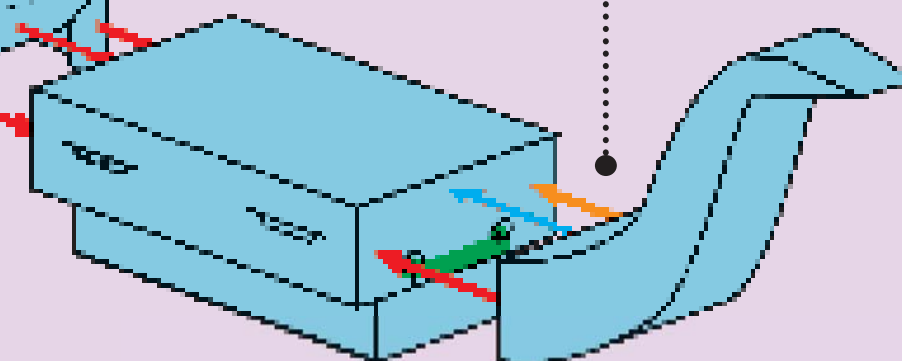
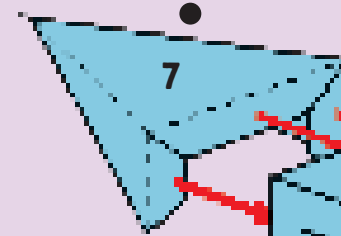
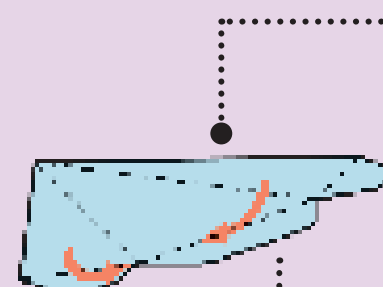

4. Направете главата и шията от ел. 3, 4, 5 и 6. Прегънете навътре ушенцата на ел. 3 и 4. Залепете предната част на ел. 5 за ушенцата на долната част на главата, така че цветните точки да съвпадат. Залепете ел. 6 за ушенцата на горната част на главата. Прегънете нагоре ушенцата на ел. 5, а тези на ел. 6 прегънете надолу. Извийте тези части така, че да съвпадат с формата на шията, и залепете ушенцата за вътрешната част на шията.

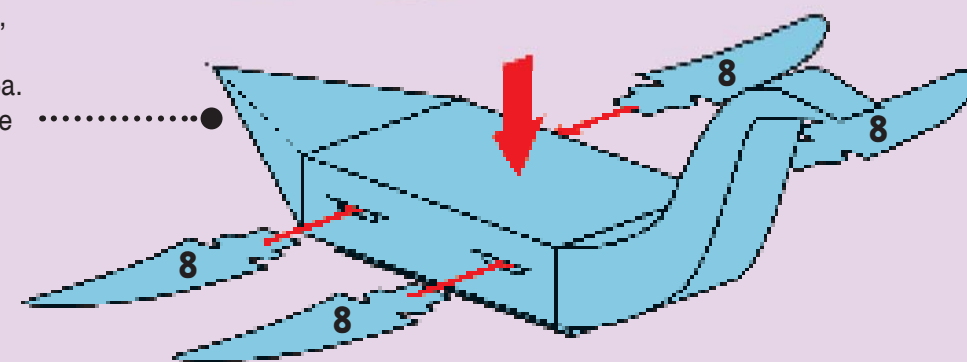

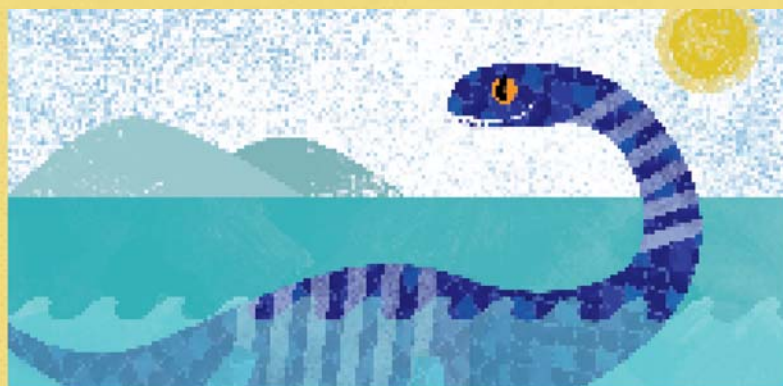
5. Извадете ел. 7 (опашката) и го прегънете по указаните линии. Залепете опашката към тялото.

Залепете ушенцата в края на шията за предната част на тялото, така че цветните точки да съвпадат.

6. Притиснете внимателно гърба, така че дупчиците на корема да се изравнят с процепите на гърба. Пъхнете краищата на плавниците (ел. 8, четири на брой), както е показано. Малкото ушенце в края на всеки плавник трябва да влезе в дупчицата отстрани на корема.

Големи бели дробове

Плезіозаврите, както и другите морски влечуги, не могли да дишат във водата като рибите. Те периодически се подавали над водата, вдишвали през ноздрите си, за да напълнят белите си дробове с въздух, и задържали дъха си, докато се гмуркали в морските дълбини.

Как да го раздвижите

За да накарате плезиозавъра да размаха плавниците си, сложете го върху гладка повърхност и лекичко натиснете гърба му.

● Тук са открити вкаменелости от диплодок.

Диплодок

Диплодокът бил един от най-големите динозаври. Имал малка глава, дълга шия, дълга опашка, бъчвообразно тяло. Придвижвал се бавно на четирите си огромни като колони крака и се хранел с растения. Всеки ден изяждал огромно количество, за да достави нужната енергия на огромното си тяло.

Информация

Име: диплодок
Означава: „гушер с две греди“
Кога е живял: отпреди 155 допреди 145 милиона години
Къде е живял: Северна Америка
Размери: около 27 м дължина